

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

Костіна В.В., Мельник Ю.Б., Микитюк С.О., Ярьсько К.В.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗНЗ

Навчально-методичний посібник
для студентів-практикантів зі спеціальності „соціальна педагогіка”

Харків – 2008

УДК 37.013.42:378.147.88(073)

ББК 74.66р30-2

С 69

Затверджено

редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 15 від 23.12.2008 р.)

Автори:

Костіна В.В., Мельник Ю.Б., Микитюк С.О., Яресько К.В.

Рецензенти:

Дмитренко Т.О. - доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Рижанова А.О. - доктор педагогічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної та виховної роботи
Харківської державної академії культури

Соціально-педагогічна практика в ЗНЗ : навч.-метод. посіб. для студ.-
С 69 практикантів зі спец. „соціальна педагогіка” / В. В. Костіна, Ю. Б. Мельник,
С. О. Микитюк, К. В. Яресько ; Харк. нац. пед. ун-т. – Х., 2008. – 32 с.

У посібнику наведено робочу програму активної соціально-педагогічної практики в загальноосвітніх навчальних закладах, яка є компонентом підготовки студентів вищих навчальних закладів педагогічного фаху зі спеціальності „соціальна педагогіка”, розкрито способи оволодіння професійними функціями соціального педагога спрямовані на розвиток компетентності студентів. Ця практика виступає важливою умовою формування майбутнього професіоналізму.

Рекомендовано для студентів і викладачів вищих навчальних закладів.

ББК 74.66р30-2

УДК 37.013.42:378.147.88(073)

Видано за рахунок авторів.

© Костіна В.В., Мельник Ю.Б.,
Микитюк С.О., Яресько К.В., 2008.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2008.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Кваліфікаційні вимоги до професійних знань та вмінь студента-практиканта.....	5
Зміст практики.....	6
Методичні рекомендації щодо ведення документації.....	11
Методичні матеріали з діагностичної діяльності студента-практиканта в ЗНЗ.....	14
Питання для обговорення на підсумковій конференції.....	16
Критерії оцінювання результатів проходження навчальної соціально-педагогічної практики у ЗНЗ.....	17
Додаток 1. Пам'ятка студенту-практиканту.....	19
Додаток 2. Титульний аркуш звіту з активної практики.....	20
Додаток 3. Титульний аркуш щоденника практики.....	21
Додаток 4. Соціальний паспорт класу.....	22
Додаток 5. Орієнтовна анкета для учнів.....	23
Додаток 6. Орієнтовна анкета для батьків.....	26
Додаток 7. Орієнтовна анкета для класного керівника.....	28
Додаток 8. Приблизна схема відзиву групового керівника.....	30
Література.....	31

Пояснювальна записка

Активна (виробнича) педагогічна практика бакалаврів у школі є необхідною умовою їхнього професійного зростання та самовдосконалення. Головною метою практики є оволодіння професійними функціями соціального педагога.

Завдання практики:

1. Включення студентів у коло актуальних проблем професійної діяльності соціального педагога ЗНЗ, ознайомлення зі змістом і специфікою його діяльності.

2. Удосконалення і збагачення соціально-педагогічних, психологічних і методичних знань у процесі їх використання.

3. Удосконалення педагогічних умінь (комунікативних, організаторських, дидактичних, аналітичних тощо), розвиток творчого підходу до вибору форм та методів соціально-педагогічної взаємодії, нестандартного розв'язання соціально-педагогічних ситуацій.

4. Оволодіння студентами соціально-педагогічними технологіями роботи з різними категоріями дітей, сім'єю, соціальними службами, організаціями та установами.

5. Накопичення досвіду в здійсненні:

а) соціальної діагностики;

б) соціальної профілактики;

в) соціально-педагогічної корекції та реабілітації.

6. Навчання студентів проектуванню соціально-педагогічної роботи з дітьми та підлітками.

7. Формування вмінь встановлювати професійно-етичні стосунки з батьками (або тими, хто їх замінює) дітей.

8. Створення умов для удосконалення професійно значущих особистісних якостей (толерантності, емпатії, доброзичливості, відповідальності, конкретності та педагогічного такту тощо) і здібностей, що сприятиме закладанню основ власного стилю професійної діяльності майбутніх соціальних педагогів.

9. Подальший розвиток інтересу і прагнення до науково-дослідної роботи в галузі соціально-педагогічної діяльності в школі.

Кваліфікаційні вимоги до професійних знань та вмінь студента-практиканта

Після проходження практики студент *має знати*:

- сутність форм та методів виховання;
- особливості соціально-педагогічних технологій та механізми їх реалізації, що використовуються в роботі конкретного закладу;
- особливості професійно-етичних взаємостосунків соціального педагога з батьками дитини або тими, хто їх замінює.

Після проходження практики студент четвертого курсу *має вміти*:

- збирати, обробляти, інтерпретувати інформацію, встановлювати соціальний діагноз дітей різних категорій;
- створювати й розвивати відносини (стосунки), що сприятимуть успішній соціально-педагогічній діяльності;
- спостерігати за поведінкою дитини та інтерпретувати її;
- активізувати власні зусилля дитини та її батьків для розв'язання їхніх проблем;
- аналізувати стан корекційної та реабілітаційної діяльності певної установи;
- проектувати соціально-педагогічну діяльність;
- використовувати різні підходи (особистісний, середовищний) до проектування та здійснення діяльності з усунення негативних факторів, що сприяють виникненню в дитини проблем;
- аналізувати соціально-педагогічні ситуації та визначати власну роль у розв'язанні проблем дитини;
- організовувати педагогічно доцільну діяльність у соціумі, педагогічно управляти та коригувати соціальну ситуацію розвитку дітей;
- будувати взаємовідносини з батьками дитини (або тими, хто їх замінює) у відповідності до професійно-етичних норм та правил;
- налагоджувати взаємодію з колегами для розв'язання проблем дитини;
- аналізувати результати власної професійної діяльності.

Зміст практики

Завдання	Види діяльності	Форма звітності
1	2	3
Підготовчий етап		
1. Ознайомлення з програмою практики, розподіл за об'єктами зі своїми груповими керівниками.	Взяти участь у роботі настановчої конференції.	Оформити у щоденнику практики: ▪ мета та завдання практики; ▪ зміст завдань.
Робочий етап		
2. Розробка індивідуального плану роботи.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Разом з керівником практики на робочому місці намітити порядок та строки виконання завдань; ▪ разом з груповим керівником визначити тему та форму виступу на підсумковій конференції. 	Навести у щоденнику індивідуальний план роботи.
3. Знайомство з ЗНЗ, виявлення загальних відомостей про ЗНЗ (структура, основні напрями його діяльності, склад фахівців, обов'язки фахівців, проблеми установи).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Взяти участь у співбесіді з адміністрацією та педагогічними працівниками. ▪ Ознайомитися з документацію (річним планом, особовими справами учнів, медичними та психологічними картками дітей, класними журналами). 	Зафіксувати у щоденнику аналіз документів, що вивчили в установі.

1	2	3
<p>4. Ознайомлення з категоріями дітей, яким надається соціально-педагогічна допомога в цьому ЗНЗ, виявити їхні найголовніші проблеми та потреби.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Вивчити документацію, що відображає роботу з дитиною та її проблемою; ▪ скласти анкету (або питання для усного опитування чи план бесіди) та провести соціально-педагогічне дослідження з дитиною та її сім'єю. 	<p>Зафіксувати у щоденнику категорії дітей, з якими працює ця установа, сформулювати їхні найголовніші проблеми та потреби. Навести у щоденнику варіант анкети (чи опитування), зробити висновки про результати дослідження.</p>
<p>5. Вивчення посадових обов'язків соціального педагога, його плану роботи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Провести бесіду з соціальним педагогом; ▪ ознайомитися з документацією, що регламентує діяльність установи; ▪ проаналізувати кваліфікаційну характеристику соціального педагога та спів ставити її зі специфікою установи. 	<p>Зафіксувати у щоденнику загальні відомості про особливості роботи соціального педагога в ЗНЗ. Оформити власний проект посадових обов'язків соціального педагога в цій установі.</p>
<p>6. Оволодіння прийомами діагностування небажаної ситуації, в якій опинилася дитина в сім'ї, школі, колективі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Організувати зустріч з дитиною або її сім'єю; ▪ підібрати методики, розробити план та провести діагностичне дослідження з виявлення причин виникнення соціальних, психологічних, емоційних порушень. 	<p>Запропонувати звітну форму (протокол) діагностичного дослідження.</p>

1	2	3
<p>7. Вивчення особливостей здійснення профілактичної діяльності цієї установи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Визначити основних суб'єктів, які здійснюють соціальний контроль за поведінкою дитини; ▪ виділити основні напрями профілактичної діяльності установи; ▪ виявити основні форми та методи профілактичної діяльності. <p>Визначити зміст соціально-педагогічної профілактики за певними напрямками.</p>	<p>У щоденнику:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ оцінити методи та форми профілактичної роботи цієї установи; ▪ визначити галузь використання технологій соціальної профілактики у цій установі; ▪ вибрати критерії ефективності соціальної профілактики та методи вимірювання її результативності.
<p>8. Розробка ефективних форм профілактичної діяльності для конкретної категорії дітей.</p>	<p>Провести з класом захід профілактичної взаємодії (наприклад, бесіду про права, обов'язки, соціальні норми та правила поведінки у суспільстві).</p>	<p>Навести в щоденнику план проведення заходу та аналіз його результатів.</p>
<p>9. Вивчення особливостей соціально-педагогічної реабілітації дитини, що знаходиться в цій установі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Познайомитися з індивідуальною програмою реабілітації певної дитини; ▪ на основі вивчення документів у процесі спілкування з дитиною провести діагностику: <ul style="list-style-type: none"> - рівня розвитку емоційно-пізнавальної сфери; - позитивних та небажаних якостей особистості; 	<p>Навести в щоденнику структуру та зміст реабілітаційної програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мета; - завдання; - методи; - форми; - засоби; - етапи здійснення; - основні суб'єкти діяльності.

1	2	3
	<p>- рівня засвоєння основних соціальних ролей (член сім'ї, член колективу, друг, громадянин).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Формувати у дитини позитивний досвід соціальної поведінки, навички безконфліктного спілкування. 	
<p>10. Вивчення особливостей професійно-етичної взаємодії соціального педагога з батьками дитини (або тими, хто їх замінює).</p>	<p>Здійснювати спостереження за взаємостосунками соціального педагога з батьками, виявляти ступінь використання морально-етичних норм та правил у професійному спілкуванні фахівця.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Навести в щоденнику стислу характеристику етичних проблем взаємостосунків соціального педагога з батьками. ▪ Сформулювати і навести основні етичні правила взаємостосунків соціального педагога з батьками.
<p>11. Завдання за вибором:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення особливостей соціальної ситуації у певному класі та розробка комплексу занять з розв'язання проблем: - адаптації дезадаптованих учнів у класному колективі; - соціального захисту сім'ї та дітей; - реабілітації учнів з особливими потребами у 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Провести діагностику; ▪ підібрати засоби та розробити проект соціально-педагогічної діяльності; ▪ організувати заходи; ▪ провести повторне діагностування та корекцію результатів соціально-педагогічної діяльності. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Представити у щоденнику коротку характеристику соціальної ситуації. ▪ Запропонувати й охарактеризувати основні способи подолання проблем (проект). ▪ Навести матеріали, що доводять ефективність проведеної роботи

1	2	3
шкільному колективі; - розвитку толерантності; - розвитку культури здоров'я в учнів; - розвитку обдарованості.		(протокол обговорення заходу) сценарії заходів тощо).
Заключний етап		
11. Узагальнення отриманих у ході практики результатів.	Узагальнити та підготувати документацію.	Підготувати звіт з практики за наведеною формою.
12. Підготовка й проведення тематичного виступу на підсумковій конференції.		Отримати відгук групового керівника та оцінку за практику.

Методичні рекомендації щодо ведення документації

Під час практики студент працює за індивідуальним планом соціально-педагогічної діяльності в ЗНЗ, який має бути складеним та узгодженим з керівником практики і фахівцем бази практики не пізніше, як через два тижні після настановної конференції. Модель індивідуального плану роботи на період навчальної соціально-педагогічної практики в ЗНЗ подано в табл. 1.

Також, студент протягом практики повинен систематично вести щоденник (табл. 2). У щоденнику відображується зміст проведеної студентом роботи, записуються спостереження, роздуми, зауваження керівників практики та власні пропозиції й рекомендації щодо оптимізації організації та проведення практики.

Щоденник, у якому фіксується проведена студентом під час навчальної соціально-педагогічної практики в ЗНЗ робота повинен мати визначену структуру:

1. Титульна сторінка (додаток 3).
2. Характеристика бази практики:
 - повна назва установи (організації);
 - керівна установа;
 - повна поштова адреса, номер телефону;
 - мета соціально-педагогічної діяльності;
 - основні форми та методи соціального педагога ЗНЗ;
 - напрями діяльності соціального педагога ЗНЗ.
3. Основні види індивідуальної та групової роботи соціального педагога ЗНЗ.
4. Робочі сторінки щоденника.
5. Загальні висновки студента про результати практики, її доцільність та рекомендації щодо її оптимізації.

Загальні рекомендації щодо складання індивідуального плану роботи

До початку практики студент-практикант складає план індивідуальної соціально-педагогічної роботи (табл. 1), який містить такі розділи, що відповідають основним напрямам роботи практиканта:

- організаційний;
- навчальний;
- методичний;
- науково-дослідний;
- робота з учнями, батьками, класними керівниками.

Таблиця 1

Модель індивідуального плану роботи студента

№ з/п	Основні напрями роботи	Заходи (що проводить студент)	Календарний термін проведення заходу	Позначка про виконання

Протягом проведення практики студент-практикант перебуває в ЗНЗ, спостерігає за роботою соціального педагога, проводить пробні та залікові соціально-педагогічні заходи, веде спостереження за певним контингентом дітей, допомагає соціальному педагогові у виконанні всіх видів робіт у певному класі та школі, передбачених програмою практики.

Вся робота студента-практиканта фіксується в щоденнику педагогічних спостережень.

Загальні рекомендації щодо ведення щоденника

1. Щоденник повинен відбивати всю роботу студента.
2. Студент зобов'язаний своєчасно та регулярно вести записи у щоденнику практики.

Таблиця 2

Приклад оформлення робочої сторінки щоденника

№ з/п	Дата	Мета та завдання	Форми та зміст роботи (із зазначенням місця знаходження примірників нормативних документів, взірців професійної документації та методичних доробків)	Відмітка про виконання (із зазначенням якісного рівня: “незадовільно”, “задовільно”, “добре”, “відмінно”, з підписом фахівця установи)

3. У щоденнику мають бути відображені:

- режим роботи соціального педагога ЗНЗ;
- графік занять студентів-практикантів;
- аналіз індивідуальної та групової діяльності студента-практиканта.

4. У загальних висновках (які носять фундаментальний характер щодо змісту звіту студента про результати проходження навчальної соціально-педагогічної практики в ЗНЗ мають бути обов'язково висвітлені наступні питання:

- рівень виконання плану практики та зазначення відхилень від нього;
- основні надбання (теоретичні й практичні), отримані в результаті виконання завдань практики;
- проблеми (об'єктивні й суб'єктивні), що заважали здійсненню соціально-педагогічної діяльності практиканта та можливі шляхи їх розв'язання;
- ступінь задоволеності соціально-педагогічною діяльністю практиканта;
- пропозиції щодо поліпшення організації навчальної соціально-педагогічної практики в ЗНЗ.

Методичні матеріали з діагностичної діяльності студента-практиканта в ЗНЗ

1. Робота з учнями молодшої школи

- 1.1. Дослідження готовності дитини до навчання в школі.
- 1.2. Дослідження адаптація дитини до школи.
- 1.3. Дослідження мотиваційної та афективної сфери учнів.
- 1.4. Дослідження розвитку мислення молодшого школяра.
- 1.5. Дослідження поведінкової сфери учнів.
- 1.6. Дослідження девіації школярів.
- 1.7. Дослідження розвитку культури здоров'я молодшого школяра (складових індивідуального здоров'я та основних сфер особистості).
- 1.8. Дослідження соціально-педагогічної занедбаності дітей.

2. Робота з учнями основної школи

- 2.1. Дослідження адаптація дитини до навчання в основній школи.
- 2.2. Дослідження мотивації учня до навчання.
- 2.3. Дослідження когнітивної сфери учнів.
- 2.4. Дослідження акцентуацій характеру школярів.
- 2.5. Дослідження агресивності учнів.
- 2.6. Дослідження міжособистісних емоційних зв'язків у класі (соціометрія).
- 2.7. Дослідження обдарованості учнів.

3. Робота з учнями старшої школи

- 3.1. Дослідження мотивації досягнень в учнів.
- 3.2. Дослідження тривожності в учнів.
- 3.3. Дослідження інтелектуального розвитку школярів.
- 3.4. Дослідження ціннісних орієнтацій школярів.
- 3.5. Дослідження групової згуртованості в класі.
- 3.6. Дослідження міжособистісних конфліктів у класі.
- 3.7. Дослідження професійних намірів школярів.

4. Робота з педагогічним колективом

- 4.1. Дослідження професійної діяльності педагога.
- 4.2. Дослідження здібності педагога до емпатії.

- 4.3. Дослідження агресивності педагога.
- 4.4. Дослідження соціально-психологічної компетентності вчителів.
- 4.5. Дослідження психологічного клімату в педагогічному колективі.
- 4.6. Дослідження умов шкільного середовища.

5. Робота з адміністрацією навчального закладу

- 5.1. Дослідження стилю керівництва педагогічним колективом.
- 5.2. Дослідження індивідуальних та особистісних особливостей.
- 5.3. Дослідження особливостей соціальних поведінкових реакцій.

6. Робота з батьками

- 6.1. Дослідження сім'ї та сімейного виховання.
- 6.2. Дослідження батьківських установок та реакцій.
- 6.3. Дослідження відношення батьків до дитини.
- 6.4. Дослідження взаємовідносин батьків з підлітками.
- 6.5. Дослідження соціокультурного середовища розвитку дітей.

Питання для обговорення на підсумковій конференції

1. Які види соціально-педагогічних технологій використовують у школі, де Ви проходили практику?
2. Розкрийте сутність соціально-педагогічних технологій, що використовують у практичній діяльності цієї установи з надання допомоги дитині.
3. Чи є ефективними діагностичні технології, що використовують у цій установі?
4. Обґрунтуйте роль організаційних, педагогічних, психологічних методів у розв'язанні проблем дитини.
5. Розкрийте зміст та організаційні основи соціально-профілактичних заходів, що проводяться в цій установі.
6. Виберіть найбільш ефективні технології соціально-педагогічної реабілітації дітей-інвалідів, дітей-правопорушників, дітей-сиріт, дітей групи ризику.
7. Розкрийте завдання превентивної роботи з дітьми та підлітками групи ризику.
8. Розкрийте зміст соціально-педагогічної роботи з сім'ями дітей і підлітків.
9. Які технології, що спрямовані на розв'язання проблем дитини, мають місце в роботі школи з різними установами та організаціями?
10. Яку роль відіграє соціальний експеримент у пошуку і розробці нових соціально-педагогічних технологій?

Критерії оцінювання результатів проходження навчальної соціально-педагогічної практики у ЗНЗ

Рівні компетентності	Оцінка	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	“відмінно” (А)	<ul style="list-style-type: none"> - ґрунтовно і творчо володіє знаннями про сутність, специфіку та досвід соціально-педагогічної діяльності у ЗНЗ, вільно оперує відповідним понятійно-категоріальним апаратом; - завдання практики виконані повністю, або у більшому обсязі, із застосуванням творчого підходу; - студент виявляє власні наукові інтереси щодо проходження практики – ним здійснено елементи власних досліджень з окремих проблем; - за час роботи студент налагодив високопродуктивні контакти з керівництвом бази проходження практики та його фахівцями, сприяв встановленню і підтримці позитивного мікроклімату в колективі; - вивчав індивідуальні особливості клієнтів та склав психолого-педагогічну характеристику; - працював з повною віддачею: тривалість його робочого дня (у тому разі й індивідуальна самостійна робота) становила 6 годин; - якісно підготував і вчасно (у повному обсязі) здав звітну документацію; - установа рекомендує оцінити результати практики на “відмінно”. Студент має подяку від керівника бази практики за співпрацю або від клієнтів за високоякісну соціально-педагогічну діяльність; - взяв участь у настановній і звітній конференції; - підготував виступ на підсумковій звітній конференції.
Достатній (частково-пошуковий)	“добре” (ВС)	<ul style="list-style-type: none"> - володіє необхідним знаннями про сутність, специфіку та досвід соціально-педагогічної діяльності у ЗНЗ, оперує відповідним понятійно-категоріальним апаратом; - здійснював самостійно окремі напрями роботи, інші напрями діяльності реалізувалися за умови наявності системи розгалужених директив; - завдання практики виконані повністю, на високому рівні; - за час роботи студент налагодив продуктивні контакти з керівництвом бази проходження практики та його фахівцями; - якісно підготував і вчасно (у повному обсязі) здав

		<p>звітну документацію;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляв прагнення до власних творчих пошуків.
Елементарний (репродуктивний)	“задовільно” (DE)	<ul style="list-style-type: none"> - володіє розрізненими знаннями про сутність, специфіку та досвід соціально-педагогічної діяльності у ЗНЗ, оперує лише провідними категоріями понятійного апарату; - роботу здійснював виключно за дорученням та за окремими напрямками; - студентом-практикантом здійснено не менше половини запланованих видів діяльності; - звітна документація не є систематизованою та завершеною, здана невчасно; - студент був присутній на настановній і звітній конференціях.
Низький (фрагментарний)	“незадовільно” (FX – з правом перекладання)	<ul style="list-style-type: none"> - студент не був присутній на настановній і звітній конференціях; - наявні грубі порушення у виконанні графіка роботи на базі практики; - студент не оволодів необхідним обсягом знань про сутність, специфіку та досвід соціально-педагогічної діяльності у ЗНЗ; - план практики виконаний частково; - звітна документація представлена не у повному обсязі.
Вкрай низький (недостатній)	“незадовільно” (FX – без права перекладання)	<ul style="list-style-type: none"> - студент не був присутній на настановній і звітній конференціях; - студент виявляє незнання провідних засад соціально-педагогічної діяльності у ЗНЗ; - студент безвідповідально ставився до проходження практики, не виконав більшу половину плану практики; - відсутня звітна документація; - робота студента під час практики колективом бази практики, визначена як незадовільна.

Пам'ятка студенту-практиканту

До виїзду на стажування:

- з'ясувати на кафедрі місце, час початку практики, її тривалість, ПІБ керівників практики, отримати робочу програму практики;
- отримати у соціального педагога - методиста консультацію з питань її організації і проведення (свідчення про соціально-педагогічну установу, про ведення записів у щоденнику, про порядок збору матеріалів для підготовки науково-дослідної роботи, про час консультацій, про звітність за практику).

По прибуттю на місце стажування:

- у відділі кадрів соціально-педагогічної установи отримати відмітку про прибуття в установу і документ практиканта(посвідчення чи пропуск);
- з'явитися до керівника практики, ознайомити його з робочою програмою (планом) практики, уточнити індивідуальний план роботи, з'ясувати свої обов'язки і права, графік роботи, порядок користування документацією установи;
- пройти обов'язкові інструктажі з охорони праці та заходам безпеки (у випадку необхідності – медичне обстеження).

Під час проходження стажування:

- чітко виконувати правила внутрішнього розпорядку в установі;
- повністю виконувати програму практики та індивідуальні завдання (з науково-дослідної роботи);
- нести особисту відповідальність за виконану роботу та її результати нарівні зі штатними співробітниками установи;
- по можливості надавати допомогу установі в здійсненні заходів з підвищення ефективності соціально-педагогічної діяльності, удосконаленню організаційно-управлінських основ керівництва діяльністю установи;
- вести наукові дослідження в інтересах цієї установи та випускаючої кафедри вузу;
- кожний день вести щоденник практики, який надавати на перегляд груповому керівнику, що найменше одного разу на тиждень.

Титульний аркуш звіту з активної практики

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

Кафедра соціальної педагогіки

Звіт

з активної практики в загальноосвітніх навчальних закладах
студента-практиканта

(прізвище, ім'я, по-батькові)

студентки (та) _____ курсу _____ групи
спеціальності „соціальна педагогіка”
факультету психології та соціології

Термін практики: з „ _____ ” _____ р. до „ _____ ” _____ р.

Місце проходження практики:

Титульний аркуш щоденника практики

Студент _____
(ПІБ)

ф-та _____, _____ курсу, _____ групи.

Практика проводилась у _____
_____ району м. _____

Адреса установи _____

Телефон _____

Факультетський керівник _____

(ПІБ, посада, місце роботи)

Груповий керівник _____

(ПІБ, посада, місце роботи)

Соціальний педагог-методист _____

Соціальний паспорт класу

I. Скласти соціальний паспорт класу за цією схемою.

Соціальний паспорт класу _____ школи № _____ 200__р.

1. Класний керівник _____

2. Кількість учнів у класі _____, з них дівчат _____, хлопців _____.

3. Актив класу:

Староста _____

Фізорг _____

Відповідальний за чергування _____

Відповідальний за харчування _____

Культмасовий сектор _____

4. Актив батьків класу

№	ПІБ	Домашня адреса, телефон	Місце роботи
1.			
...			

5. Характеристика сімей учнів:

- 1) благонадійні;
- 2) багатодітні;
- 3) неповні;
- 4) малозабезпечені;
- 5) неблагонадійні (причини);
- 6) опікунські;
- 7) сім'ї, що мають дитину-інваліда.

№	ПІБ учня	Тип сім'ї (№ позиції)	Дата народження	Кількість дітей в сім'ї	Домашня адреса, тел	Місце роботи батьків (опікунів)
1.						
...						

6. Характеристика учнів класу:

№	ПІБ учня	Форма проф. обліку			Успішність	Гуртки секції	Примітки
		Група ризик	Поза ШД				
1.							
...							

II. Провести діагностування особистості підлітка та його соціальних зв'язків.

Орієнтовна анкета для учнів

1. Прізвище, ім'я.
2. Стать.
3. Клас.
4. Які із нижченазваних видів підготовки ти бажав би отримувати в школі в першу чергу:
 - загальна мовна культура (російська, українська, іноземна мови, література, культура мовлення);
 - культура спілкування;
 - етика поведінки (моральні цінності, норми і правила);
 - математична культура;
 - підготовка до праці;
 - набування професії;
 - підготовка до вступу в ВНЗ;
 - підготовка до сімейного життя;
 - художня підготовка (предмети естетичного циклу);
 - економічна підготовка.
5. Які уроки (назви предмети) ти відвідуєш із великим бажанням (а), без бажання (б), не можу визначити (в). Напиши всі предмети шкільного розкладу.
6. Яким учнем ти себе вважаєш:
 - здібним;
 - хорошим;
 - середнім;
 - малоздібним;
 - таким, який надто важко піддається навчанню.
7. Якою ти бачиш свою школу зараз (а) та якою б хотів бачити в майбутньому (б):
 - другий дім;
 - примусовість;
 - улюблене місце;

- будинок творчості;
- школа радості;
- місце, де тебе ганьблять;
- школа спілкування;
- місце, куди повертатися не хочеться;
- циганський табір;
- місце, де відчуваєш себе гірше за інших.

8. Оціни в собі нижченазвані якості за п'ятибальною системою: чесність, правдивість, доброта, щедрість, колективізм, товариськість, працелюбство, працездатність, сила волі, настирливість, оптимізм, віра, скромність, витримка, терпимість (толерантність), достоїнство, честь, активність, заповзятливість, самостійність, незалежність, допитливість, захопливість (захоплення), культурність (культура), вихованість, сміливість, рішучість, уміння відстояти себе, свою позицію.

9. У яких видах діяльності ти б хотів узяти участь у вільний час (шефство над ветеранами, допомога хворим, робота з малюками, допомога дитячому садочку, упорядкування двору, вулиці, робота поза межами школи, яка оплачується, робота в шкільному кооперативі, праця в садку чи в городі, хатня робота, прослуховування музики, гра на музичних інструментах, співи, танцювальний гурток, дискотека, танці, предметні гуртки та факультативи, драматичний гурток, заняття психологією, комп'ютерні ігри, перегляд теле- й відео передач, технічні гуртки, спортивні секції, гуртки художньої творчості, домашні настільні ігри, читання, зустрічі з друзями на лоні природи тощо)?

10. Хто мешкає разом з тобою в родині? (Перерахувати).

11. Як часто ваша сім'я збирається разом? (Щоденно, вихідними днями, рідко, ніколи).

12. Чим займається ваша сім'я, коли збирається разом? (Вирішує проблеми, разом працює, усі зайняті спільною справою, кожен зайнятий своїми проблемами, справами, разом відпочиваєте, проводите дозвілля).

13. Чи береш до уваги погляди (думки) батьків, коли обираєш собі друзів? (Завжди, інколи, ніколи).
14. Чи говориш ти батькам правду? (Завжди, інколи, ніколи).
15. Як ти оцінюєш свої стосунки з оточуючими? (Довірливі, абсолютне взаєморозуміння, шанобливі, відсутність взаєморозуміння, конфліктні, нешанобливі).
16. Періодичність, коли і як батьки впливають на твою вихованість? (Ласка, заохочення, переконування, повчання, роз'яснення, покарання, примушування, жорсткі вимоги, погрози, лайка (картання), ображення, фізичне покарання, приниження перед іншими людьми).
17. Чи однакові вимоги з боку батьків до тебе у твоїй сім'ї? (Так, ні, не зовсім).
18. Які життєві цілі ти вважаєш для себе головними? Пронумеруй їх за значущістю (фірмові речі, приваблива зовнішність, гроші, широка освіченість та ерудиція, вірні друзі, цікава професія, здоров'я, влада над іншими, фізична сила, повага оточуючих, кохання, творчі здібності, розум, вдала кар'єра, розваги, самореалізація особистості, визнання товариством, громадою).
19. Як ти поціновуєш стан свого здоров'я? (Абсолютно здоровий, нормальний стан здоров'я, здоров'я середнє, турбує, слабке).
20. Чи вживаєш тютюн, алкоголь, наркотичні чи токсичні речовини? (Постійно, інколи, ніколи, пробував один раз).

Орієнтовна анкета для батьків

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Стать.
3. Вік.
4. Освіта.
5. Професія.
6. Склад сім'ї.
7. Житлові умови.
8. Житлова площа (загальна, житлова).
9. Предмети культурного вжитку в сім'ї.
10. Домашня бібліотека.
11. Спортивне приладдя.
12. Газети і журнали в сім'ї.
13. Сімейний бюджет.
14. Головні статті витрат.
15. Вільний час упродовж тижня.
16. Форми проведення вільного часу в сім'ї.
17. Фактори виховання дитини (навчання, спілкування з однолітками в класі, стосунки в сім'ї, праця, неформальне спілкування, засоби масової інформації, діяльність на дозвіллі, спадковість, педагогічний вплив).
18. Думки про свою дитину як учня: здібний; хороший; середній; малоздібний; важко піддається навчанню.
19. Ставлення батьків до навчання дитини: вважаю, що це його справа; переживаю разом з ним невдачі; радію за його успіхи; систематично допомагаю готувати домашні завдання; контролюю навчання дитини.
20. Оцінювання якостей дитини за п'ятибальною системою: чесність, правдивість, доброта, щедрість, колективізм, товаришування, працелюбність, працездатність, сила волі, наполегливість, оптимізм, віра, скромність, толерантність, витримка, достоїнство, честь, активність, заповзятливість, самостійність, незалежність,

допитливість, захопливість, рівень культури, вихованість, сміливість, рішучість, уміння відстояти себе, свою позицію.

21. Відвідування батьками школи: щоденно, щотижня, щомісяця, один раз на четверть, рідше.
22. Сумісне проведення часу: щоденно, упродовж вихідних днів, рідко, майже ніколи.
23. Допомога школі: робота в батьківському комітеті, чергування під час проведення заходів, заняття з відсутніми, проведення бесід, організація екскурсій, керівництво гуртками чи секціями, ремонт школи, ремонт меблів, обладнання кабінетів.
24. Сумісна діяльність в родині: разом розв'язуємо проблеми, разом працюємо, кожен бере участь у вирішенні загальної справи, кожен робить тільки свою справу, разом відпочиваємо і проводимо дозвілля.
25. Характер стосунків у родині: дуже добрі, не дуже добрі, погані, конфліктні.
26. Методи виховання, які найчастіше використовуються в сім'ї: ласка, заохочення, переконування, повчання, роз'яснення, примушування жорсткі вимоги, погрози, лайка, ображення, фізичне покарання, приниження перед іншими людьми.
27. Оцінювання стану здоров'я дитини: абсолютно здоровий, нормальне здоров'я, середнє, нижче середнього, слабке.
28. Ставлення дитини до паління, алкоголю, токсичних та наркотичних засобів (один раз, інколи, декілька разів, часто).
29. Заняття, яким дитина надає переваги (шефство над ветеранами, допомога хворим, робота з малюками, допомога дитячому садочку, упорядкування двору, вулиці, робота поза межами школи, яка оплачується, робота в шкільному кооперативі, праця в садку чи в городі, хатня робота, слухання музики, гра на музичних інструментах, співи, танцювальний гурток, дискотека, танці, предметні гуртки та факультативи, драматичний гурток, заняття психологією, комп'ютерні ігри, перегляд теле- й відео передач, технічні гуртки, спортивні секції, гуртки художньої творчості, домашні настільні ігри, читання, зустрічі з друзями на лоні природи тощо).

Орієнтовна анкета для класного керівника

1. Як ви оцінюєте (за п'яти бальною системою) розумові здібності ваших учнів?
2. Як ви оцінюєте (за п'ятибальною системою) рівень вихованості ваших учнів?
3. Якими учнями ви вважаєте своїх підлеглих?
 - здібними;
 - хорошими;
 - середніми;
 - малоздібними;
 - такими, що важко піддаються навчанню.
4. Оцініть у кожній дитині одну домінуючу якість за п'ятибальною системою: чесність, правдивість, доброта, щедрість, колективізм, товариськість, працьовитість, працездатність, сила волі, наполегливість, оптимізм, віра, скромність, терпимість, витримка, достоїнство, честь, активність, заповзятливість, самостійність, незалежність, допитливість, захопливість, культурність, вихованість, сміливість, рішучість, вміння відстояти себе.
5. Як часто бувають у школі батьки дитини? (Щоденно, щотижня, щомісячно, один раз за чверть, рідше).
6. Якими ви вважаєте виховні умови в сім'ї учня? (Дуже добрі, благополучні, не дуже благополучні, антипедагогічні).
7. Чи однакові вимоги висувають батьки до дитини? (Так, ні, не завжди).
8. Який метод виховання використовується в сім'ї даного учня як основний? (Надмірна опіка, переконання, роз'яснювання, примушування, погрози, фізичне покарання, тиск на особистість, приниження або їх антиподи).
9. Які обставини (фактори) визначальні у вихованні даної дитини? (Навчання, спілкування з однолітками в класі, стосунки в сім'ї, праця, неформальне спілкування, засоби масової інформації, дозвілля, спадковість, педагогічний вплив).
10. Як ви оцінюєте стан здоров'я учнів? (Абсолютно здоровий, нормальний стан здоров'я, здоров'я середнє, нижче середнього, слабке).

11. Чи палять ваші учні, вживають алкоголь, наркотичні і токсичні засоби? (Одноразово, інколи, декілька разів, часто).
12. Яким би чином ви визначили ціннісні орієнтири ваших учнів? (Фірмові речі, приваблива зовнішність, гроші, широка освіченість та ерудиція, фізична сила, вірні друзі, цікава професія, здоров'я, влада над іншими, повага оточуючих, любов (кохання), творчі здібності, розум, вдала кар'єра, розваги, самореалізація особистості, визнання в громаді).
13. Які напрямки інтересів (захоплень) ваших учнів? (Шефство над ветеранами, допомога хворим, робота з малюками, допомога дитячому садочку, упорядкування подвір'я, вулиці, робота поза школою, яка оплачується, робота в шкільному кооперативі, праця в садку чи в городі, хатня робота, прослуховування музики, гра на музичних інструментах, співи, танцювальний гурток, дискотека, танці, предметні гуртки та факультативи, драматичний гурток, заняття психологією, комп'ютерні ігри, перегляд теле- й відео передач, технічні гуртки, спортивні секції, гуртки художньої творчості, домашні настільні ігри, читання, зустрічі з друзями на лоні природи тощо).

Таблиця відповідей

№ учня	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
А										
Б										
В										

Приблизна схема відзиву групового керівника

1. Найменування установи.
2. П.І.Б. студента.
3. Строки проходження практики.
4. Мотивація студента – інтерес до даного конкретного виду практики та його відповідність бажанню студента, інтерес до роботи даної конкретної установи.
5. Активність студента. Відношення студента до практики. Дотримання етичних норм.
6. Індивідуальні особливості студента – впевненість, відкритість, готовність обговорювати виникаючі проблеми, стиль спілкування з дитиною та колегами, готовність прийти на допомогу.
7. Організація робочого дня.
8. Досягнення цілей практики та виконання завдань практики.
9. Якість виконання завдань.
10. Рівень сформованості професійних вмінь.
11. Рівень професійної самосвідомості студента, що передбачає чітке та зріле визначення своєї професійної ролі.
12. Практична допомога, надана студентом під час практики.
13. Відмітка за практику. Що закладено в основу цієї відмітки?
14. Укажіть, яку допомогу зі сторони ВУЗа Ви потребуєте як керівник практики. Ваші побажання з поліпшення організації практики.

Література

- Василькова Ю.В. Методика и опыт работы социального педагога: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: «Академия», 2001. – 160 с.
- Гриньова В.М., Яресько К.В. Теоретико-методологічні основи соціально-педагогічної діяльності. – Харків: Крок, – 2003. – 32 с.
- Дмитренко Т.О., Яресько К.В. Методологічні основи соціальної педагогіки. – Харків: Крок, 2003. – 32 с.
- Загальні засади соціально-педагогічної роботи з сім'єю: навчально-методичний посібник / Укладачі: Л.В. Ричкова, В.В. Костіна – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2004. – 32 с.
- Костіна В.В. Структура проведення олімпіади // Організація творчої діяльності студентів / за заг. ред. проф. Т.О. Дмитренко. – Харків: Крок, 2003. – С. 19-21.
- Костіна В.В. Філософський аспект проектування освітнього середовища // Наукові читання з педагогічних та соціально-педагогічних проблем: Матеріали доп. Наук.-практ. конф., 14 черв. 2007р., Харків/Харк. нац. пед. ун-т; за заг. ред. проф. Т.О. Дмитренко. – Х.: ХОГОКЗ, 2007. – С. 21–24.
- Костіна В.В., Яковенко К.Ю. Роль психологічного діагностування в роботі соціального педагога з обдарованими учнями в загальноосвітньому навчальному закладі// Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали. наук. конф. молодих учених, 24–25 квітня 2007 р. / Харк. держ. акад. культури; Відп. Ред. С. В. Сищенко. – Х.: ХДАК, 2007.– С. 85–86.
- Мельник Ю. Б. Діалектика здоров'я / Ю. Б. Мельник // Всемирный Этический Форум «Единый мир – здоровый человек» : сб. тр. междунар. конгр., 27-30 апр. 2004 г. – Ялта, 2004. – С. 214–216.
- Мельник Ю. Б. Соціально-педагогічна система формування культури здоров'я школярів / Ю. Б. Мельник // Соціальна робота в Україні : теорія і практика : наук.-метод. журнал. – К., 2008. – № 1. – С. 50–56.
- Мельник Ю. Б. Феномен „культура здоров'я” (методологічний та методичний аспекти) / Ю. Б. Мельник // Всемирный Этический Форум „Этика и гуманизм” : сб. тр. междунар. конгр., 25 – 29 апр. 2005 г. – Алушта, 2005. – С. 177–179.
- Мельник Ю. Б. Формування культури здоров'я учнів початкової школи / Ю. Б. Мельник // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв. – Х. : ХДАДМ (ХХПІ), 2002. – Вип. 23. – С. 37–49.
- Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з дисципліни «Опікунство та піклування»: для студентів денної та заочної форм навчання спец. «Соціальна педагогіка» / Упоряд. В.В. Костіна. – Х.: ХНПУ, 2006. – 76 с.
- Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з дисципліни «Соціальна педагогіка і соціальна робота» для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей / Упоряд. В.В. Костіна, К.В. Яресько. – Харків: ХНУРЕ, 2004. – 72 с.
- Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з дисципліни «Соціальна робота» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Психологія» / Упоряд. В.В. Костіна. – Харків: ХНПУ, 2007. – 68 с.

Навчальне видання

Соціально-педагогічна практика в ЗНЗ

Навчально-методичний посібник
для студентів-практикантів зі спеціальності „соціальна педагогіка”

Автори:

Костіна Валентина Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Мельник Юрій Борисович

практичний психолог вищої кваліфікаційної категорії,
„Практичний психолог – методист”, Голова правління ХОГОКЗ,
викладач кафедри психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Микитюк Сергій Олександрович

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Яресько Катерина Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної педагогіки ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Комп'ютерний набір і верстка

Мельник Ю.Б.

Друкується в авторській редакції

Видано за рахунок авторів

Підп. до друку 26.12.2008 р. Формат 60x90/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 1,86. Обл. вид. арк. . Зам. №
Тираж 100 прим.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
Україна, 61002, Харків, вул. Артема, 29